

Leven bij het Woord

Ds. H. Visser: „Gebrek aan kennis is de belangrijkste oorzaak van geestelijk verval”

De bijbelkennis zag ds. H. Visser gedurende zijn ambtelijke loopbaan gestaag afnemen. Dat geeft hem meer zorg dan enige andere ontwikkeling. Door een opvallend dagboek hoopt hij de kennis van de Schriften weer te vergroten. „De schare die de wet niet kent wordt steeds groter, maar we mogen die niet verachten.”

Na omzwervingen door het land keerde ds. H. Visser (83) terug naar zijn geboortegrond. Niet omdat de geestelijke situatie daar beter is dan elders. „Huizen is mee gesecculariseerd, zowel geestelijk als uitwendig. Wat dat betreft hoefden we hier niet naartoe. De belangrijkste reden is dat er nog wat familie van ons woont. We hebben het ook gedaan met het oog op de kinderen. Huizen ligt wat meer in het centrum van het land.” Tachtig jaar geleden werd het voormalige vissersdorp gestempeld door de hervormd-gereformeerde prediking met een bevindelijke inslag. „Wij zijn met het Woord grootgebracht en in het Woord opgevoed. Zowel thuis als in de kerk en op

school. De Bijbel was de norm.” Vader en moeder Visser gingen hun kinderen voor in een levend geloof. „Mijn vader, die nog maar 49 was toen hij overleed, is heel goed heengegaan. Het leven van mijn ouders heeft bij mij van jongs af de begeerte gewekt om meer van de Bijbel te weten en de Heere te leren kennen. Je kunt het klimaat waarin ik opgroeide samenvatten met de psalmregel: ‘Wie heeft lust de Heere te vrezen’. We hebben als kind altijd gehoord: ‘Zoek het in het Woord, houd je aan het Woord en blijf bij het Woord’. Dat ging na alle maaltijden open.”

Bagage

Als hij terugblijkt, vergelijkt ds. Visser het lezen uit de Bijbel na het eten

met het werk van een metselaar. „Die legt steen voor steen. Tijdens het werk houdt hij het doel voortdurend voor ogen. Op den duur wordt het een huis. Paulus gebruikt dat beeld ook in de brief aan de gemeente van Korinthe.” De kennis die hij thuis opdeed, werd aangevuld en versterkt door het onderwijs op de hervormde School met de Bijbel. „Elke maandag moesten we een psalmvers opzeggen, elke donderdag een bijbeltekst of een paar teksten: Jesaja 53, de zaligsprekingen, 1 Korinthe 13... Vanaf de vijfde klas kwam daar nog een vraag met het antwoord uit de Heidelbergse Catechismus bij.” Van hun zesde tot hun dertiende jaar leerden de hervormde jongeren van Huizen ook op de zondagsschool een bijbeltekst en een psalmvers. Voor de

Varen op bijbels kompas

Ds. Hendrik Visser (1926) groeide op in Huizen. Hij begon zijn ambtelijke loopbaan als godsdienstonderwijzer op Urk, daarna werkte hij in Epe. Bameveld was de eerste gemeente die hij als predikant diende. Daarna volgden Nieuwe Tonge, Katwijk, Woudenberg en opnieuw Katwijk. Van 1975 tot 1979 was ds. Visser voorzitter van Woord en Daad, van 1979 tot 1999 lid van het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond, van 1978 tot 2002 lid van het hoofdbestuur van de Bond van Nederlands-hervormde Mannen-

verenigingen op gereformeerde grondslag. De hervormd-gereformeerde predikant publiceerde meerdere boeken. Recent verscheen onder zijn redactie een opvallend dagboek: 'Varen op bijbels kompas'. Daarin staat niet het stichtelijk meditatieve, maar het objectief onderwijzende aspect centraal. Bedoeling van dit dagboek is de basale bijbelkennis van de lezers te vergroten. Alle bijbelboeken komen aan bod. De zeventien scribenten behoren tot de Gereformeerde Bond.

opgeschoten jeugd was er op zondag na de morgendienst de knapenvereniging. „Daar ging je vrijwillig naartoe. Catechisatie, vanaf je twaalfde jaar, was verplicht. Daar werd het Kort Begrip of de Catechismus behandeld. Zo legde men steen op steen en kreeg je geleidelijk een geestelijke bagage mee. Als je op reis gaat, moet die in orde zijn. Anders sla je voortdurend je hand op een lege plek. Natuurlijk waren er die er met de pet naar gooiden, maar voor velen heeft God dit onderwijs willen gebruiken. Soms jaren later. Een zaadje kan ook na lange tijd nog opkomen.”

Materialisme

De afname van de bijbelkennis, ook onder orthodoxe protestanten, was een geleidelijk proces. „Natuurlijk liggen er wel oorzaken aan ten grondslag. In de eerste plaats het materialisme. Dat ontstond onder de opbouwgeneratie, na de Tweede Wereldoorlog. Als ouderen moeten we de hand eerst in eigen boezem steken. Een tweede oorzaak is het verzet tegen gezag, dat in de jaren zestig opkwam en tot vandaag voortduurt. De kerk bleef daar niet buiten. Met het ouderlijk gezag en het burgerlijk gezag werd tegelijk het goddelijk gezag van het Woord afgeschud. Openlijk, maar ook bedekt.” Kenmerkend is voor de hervormd-gereformeerde emeritus-predikant dat het overdragen van kennis steeds meer werd ingewisseld voor dialoog. „Catechese betekent 'van bovenaf roepen'. Vandaag is catechese vooral

discussiëren. Daar verzamel je geen bijbelkennis mee. Een hoogbejaarde christin uit Katwijk, die niet meer kon lezen, zat vaak voor zichzelf de Heidelbergse Catechismus op te zeggen. Die kende ze van het begin tot het eind uit het hoofd. Door Gods genade ook met het hart, maar het tweede staat niet los van het eerste.”

Omslag

Met de afname van de bijbelkennis leek het aantal gelovigen toe te nemen. „Heel vaak heb ik mensen horen zeggen: 'Ik geloof toch'. Dan was mijn antwoord: 'Je gebruikt één woord dat niet klopt. Het geloof zegt nooit 'toch', maar altijd 'nochtans'. Een vanzelfsprekend geloof ondermijnt het onderzoek van het Woord. Dat is dan niet zo belangrijk meer. Het bijbelse geloof zegt: 'Maak in Uw Woord mijn gang en treden vast'. Als je niet gefundeerd bent in de Bijbel, is het gevaar groot dat je lukraak een tekst aan je eigen omstandigheden verbindt. Of dat je alles wat wordt verkondigd voor zoete koek slikt. Uiteindelijk gaat het niet om mijn geloof, maar om Gods werk. Daarom heb ik niet zo veel met de gangbaar geworden en te algemeen klinkende uitdrukking 'groeien in het geloof'. Een godvrezende man zei pas tegen me: 'Ik word alleen maar minder'. Dat is de ervaring van elke christen die gaat zien dat de zaligheid volledig buiten onszelf ligt, in Christus alleen. Daarom spreek ik liever van groeien en toenemen in de genade en kennis van onze Heere Jezus Christus.

Kennen we Christus? Dat is de centrale vraag, waaruit kardinale begrippen als geloof, wedergeboorte, rechtvaardiging, heiliging en bekering vanzelf voortkomen. Die werden vroeger wel eens wat te veel gesystematiseerd, maar ieder beseft de noodzaak van een omslag in een mensenleven. Dat besef is helaas grotendeels weg.”

Roeping

Het bewijst voor ds. Visser een gebrek aan basale bijbelkennis. „Als je de Schrift leest, kom je deze begrippen voortdurend tegen. De belangrijkste reden van de onkunde ligt thuis. Door de drukte van tegenwoordig wordt in veel gezinnen alleen na de avondmaaltijd uit de Bijbel gelezen. Zonder dat er nog even over wordt doorgesproken. Ik zeg niet dat dat elke dag moet. Het hoeft al helemaal geen preek te zijn, maar als het goed is, zijn er momenten dat je aan de hand van wat je hebt gelezen de lijnen doortrekt naar het leven. Daar moet je de tijd voor nemen. Ik ben bang dat die vaak ontbreekt, door de keuzes die worden gemaakt. Steeds meer moeders brengen hun kinderen 's morgens vroeg al naar de crèche. Daar ligt een volgende oorzaak van de afnemende bijbelkennis onder jongeren. Ik wil niet negatief doen. Zelfvoldaanheid of hoogmoed is net zo'n groot gevaar, daar is ook niks van God bij. Het gaat er mij om dat we onze taak weer gaan verstaan. Op Flakkee zei een tuinder tegen me dat het uitein-

DR. H. VISSER (RED.)

Dagboek bij
alle bijbelboeken

Varen OP BIJBELS KOMPAS

delijk toch God is Die het moet doen. 'Waarom sta jij aardappels te poten?' vroeg ik hem. 'God kan ze ook tussen de straatstenen laten groeien'. In afhankelijkheid zaaien, met gevouwen handen, dat is onze roeping."

Niet vruchteloos

Grote waardering heeft ds. Visser voor de arbeid van dr. W. Verboom, die zich inzet voor catechese aan jonge kinderen. „Methodisch mag het van mij best wat minder strak dan vroeger, maar de jeugd moet weten wat God in zijn Woord tot ons zegt. Timotheüs werd van de babyleeftijd af door zijn moeder en grootmoeder onderwezen in de Schriften. Als hij bij hen op schoot zat, vertelden ze hem over Adam. En over Abraham. In die weg verkreeg hij niet alleen bijbelkennis, maar ook geestelijke kennis door het geloof dat in Christus Jezus is."

De emeritus-predikant uit Huizen wil die twee dicht bij elkaar houden. „Zoals de regen niet vruchteloos naar de hemel terugkeert, maar de aarde vruchtbaar maakt en het kruid doet groeien, zo blijft het Woord van God evenmin zonder uitwerking. De omgang daarmee wil de Heere door Zijn Geest zegenen. Daardoor ontstaat de verborgen omgang met God. Gelukkig zijn er ook vandaag jonge mensen die trouw in hun bijbeltje lezen, en zich serieus afvragen: 'Wat wordt hiermee bedoeld?' Daarom hebben we het dagboek 'Varen op bijbels kompas' uitgegeven. Daarin komt de hele Bijbel aan bod."

Verval

Ds. Visser had de eindredactie van het dagboek en selecteerde de scribenten. Tot zijn verrassing reageerden alle predikanten die hij benaderde zeer positief. „Die het af lieten weten, hadden echt geen tijd. Ze herkenden allemaal het gebrek aan bijbelkennis en waren overtuigd van de noodzaak daar iets aan te doen." De nadruk op uitleg in het dagboek gaat volgens de eindredacteur niet ten koste van de diepgang. „Als je werkelijk de Schriften verklaart, sluit je meteen aan bij het bevindelijke geestelijke leven. Omdat het Woord zelf geest en leven is. Er is geen mooier werk dan het verklanken en het vertolken ervan. Als de Schrift voor je open gaat, is het of je Abraham hebt gekend, of Jezus nog leeft, of je met Paulus zit te praten. In de fundamentele uitleg van de Schrift zit het leven met God opgesloten. Daarom heb ik wat moeite met de term bevindelijk gereformeerd. Gereformeerd is bevindelijk, en die bevinding rust op kennis die de Heilige Geest ons door het Woord leert. Gebrek aan kennis is de belangrijkste oorzaak van geestelijk verval." Van een christen mag in de optiek van ds. Visser minimaal worden verwacht dat hij de tien geboden, het 'Onze Vader' en de twaalf artikelen van het geloof uit het hoofd kent. En dat hij antwoord kan geven op de vraag naar de inhoud en betekenis van de heilsfeiten. „Daar zit alles in."

Verborgene omgang

De bejaarde predikant raakt zelf niet uitgeleerd in de Bijbel. „Vanmorgen las ik wat Bonhoeffer zegt over 'Zalig die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid'. Die tekst betreft hij niet alleen op het persoonlijk geestelijk leven, maar ook op de openbaring van de gerechtigheid straks.

Als Jezus wederkomt en er een nieuwe hemel en een nieuwe aarde zal zijn. Dat zijn dimensies waar ik in de loop der jaren meer oog voor heb gekregen. Het heilswerk van Christus heeft ook kosmologische betekenis. Zo kom je nooit uitgestudeerd in de Bijbel." Het is het verlangen van de Huizense predikant dat 'Varen op bijbels kompas' de lezers opwekt om in het Woord te gaan graven. „Als je op de omstandigheden ziet, kun je heel somber worden, maar het Woord heeft voor elke tijd een woord. Ook voor de grote verlegenheid waarin we vandaag verkeren. De schare die de wet niet kent wordt steeds groter, maar we mogen die niet verachten. De Heere Jezus was met innerlijke ontferming over de schare bewogen. We hebben dit boek niet geschreven vanuit een kritische instelling, maar met verlangen naar meerdere kennis, meer verborgen omgang met God. In geloof, hoop en liefde. Want Christus leeft."

N.a.v. 'Varen op bijbels kompas', onder redactie van ds. H. Visser; uitg. Den Hertog, Houten; 373 blz.; prijs € 25,90.

